

حکومت سندھ

ماحولياتي ۽ سماجي انتظام جو منصوبو (اي ايس ايم پي) برسات / ٻوڏ متاثر روڊن جي بحالي لاءِ، ضلعو سانگهڙ

PEAS Consulting Pvt. Ltd.
SANGHAR No.1 Miri Khasra
SANG No.1, Jheri, Tando Adam, Sindh
30.01.2023, 15:41
26.06752, 68.64839
Shahdapat, Tando Adam Rd, Sindh

PEAS Consulting Pvt. Ltd.
SANGHAR No.2, Hira, Tando Adam
SANG No.2, Hira, Tando Adam, Sindh
30.01.2023, 15:41
26.06752, 68.64839
Shahdapat, Tando Adam

PEAS Consulting Pvt. Ltd.
SANGHAR No.3, Bhaiji, Sindh
SANGHAR No.3, Bhaiji, Sindh, Sindh
30.01.2023, 15:41
26.06752, 68.64839
Tando Adam, Khan Nizam, Sindh

PEAS Consulting Pvt. Ltd.
SANGHAR No.4, Noor Khan, Bhaiji
SANG No.4, Noor, Bhaiji, Sindh
30.01.2023, 15:41
26.06752, 68.64839
Shahdapat, Tando Adam Rd, Sindh

PEAS Consulting Pvt. Ltd.
SANGHAR No.7, Village Sher Khan, Talpur
SANG No.7, Village, Shakeel, Talpur, km-9-400
30.01.2023, 15:41
26.06752, 68.64839
Unnamed Road, Sindh

سندھ فلڊ ايمرجنسي بحالي پروجيڪٽ (ايس ايف اي آر پي)

پروجيڪٽ تي عملدرآمد يونٽ
ايس ايف اي آر پي - پي آءِ يو

سيپٽمبر 2023

ايگزيڪيوٽو خلاصو

2022 جي مون سون واري موسم صوبي ۾ تيز برساتون آيون، جنهن سبب درياھ ۾ وڏيون ٻوڏون آيون آهن. مختلف ضلعن ۾ 900 ملي ميٽر¹ برسات رڪارڊ ڪئي وئي آهي. سنڌو درياھ ۾ تيز برساتن ۽ مقامي برساتن² سبب ان جو وهڪرو 0.6 ملين ڪيوسڪ کان مٿي رڪارڊ ڪيو ويو. ڪيرٿر جبل مان نڪرندڙ جبل جي طوفان سبب ڪوٽڙي بئراج وٽ وڏي ٻوڏ برقرار آهي. ٻن مهينن جي برساتن ۽ سنڌو درياھ ۾ آيل ٻوڏ انساني جانين، چوپائي مال، فصلن، گهرن، خانگي عمارتن، صنعتن، روڊن، آبپاشيءَ جي سرڪاري اڏاوتن کي تمام گهڻو نقصان پهچايو. درياھ جي حفاظتي بندن (بندن) ۽ نيڪال جا نيت ورڪ ۽ ريلوي.

سنڌ فلڊ ايمرجنسي بحالي پروجيڪٽ (SFERP) حڪومت سنڌ (منصوبابندي ۽ ترقي کاتي) پاران شروع ڪيو ويو ۽ ورلڊ بئنڪ جي مالي مدد سان، برساتن ۽ ٻوڏ کان متاثر ضلعن، تعلقن ۽ UCs ۾ ڳوٺاڻن (فارم کان مارڪيٽ) روڊن جي بحالي/بحالي. علائقن. پروفائيل کي وڌائڻ، ۽ ڪراس-ڊرينج ڍانچي جي مناسبيت، سڀ عنصر آهن جن کي سمجهيو وڃي ٿو آبهوا ۽/يا ٻوڏ لچڪدار ڊيزائن کي حل ڪرڻ لاءِ. فرش جي جوڙجڪ نمبرن ۾ سڌارو هڪڙو اضافي فائڊو آهي.

موجوده انوائرمينٽل اينڊ سوشل مئنيجمينٽ پلان (ESMP) ماحولياتي اثرن ۽ جزن جي گهٽتائي جي نمائندگي ڪري ٿو-1: انفراسٽرڪچر جي بحالي، ذيلي جزو 1.2: ضلعي سانگهڙ جي مختلف علائقن ۾ 08 روڊن جي بحالي. ٽنڊو آدم ۽ سانگهڙ تعلقن ۾ ٻه روڊ جڏهن ته شهدادپور تعلقن ۾ ڇهه رستا اچي وڃن ٿا.

¹ https://www.pmd.gov.pk/cdpc/Monsoon_2022_update/Pakistan_Monsoon_2022Rainfall_Update.htm

² <https://www.nation.com.pk/06-Sep-2022/indus-river-water-level-at-kotri-surges-above-6-lac-cusecs>

سند اي بي اي ريگيوليشنز 2021 جي نوٽيفڪيشن سيپٽمبر 2021 جي مطابق، شيڊول II ۾ ڏنل ڪنهن به قسم جي ڪنهن به منصوبي جو حامي ايجنسي وٽ IEE فائل ڪندو. هڪ روڊ (شاهپور چاڪر کان مقصود ورنڊ روڊ کان ڳوٺ درگاھ ولي محمد شاهه تائين 5.5 ڪلوميٽر لنڪ روڊ، ڳوٺ ڪرم خان عمرائي، ڳوٺ خير محمد عمرائي روڊ) جي سب پراجيڪٽ ”سنگھار جي 08 روڊن جي بحالي“ ٽرانسپورٽ هيٺ اچي ٿو. (3 زمرو جيئن شيڊول II-۾ درج ٿيل آهي، ان ڪري سند EPA وٽ IEE داخل ڪرڻ جي ضرورت آهي.

بحاليءَ جا ڪم، ذيلي پروجيڪٽ جي تحت، موجوده رائٽ آف وي (RoW) تائين محدود آهن، ان ڪري تجويز ڪيل منصوبي تي ڪجهه ننڍا ماحولياتي اثر ٿي سگهن ٿا جيڪي سائيت لاءِ مخصوص، عارضي ۽ پوئتي پيل اثرن کان سواءِ آهن. تنهن ڪري، هن ذيلي پروجيڪٽ کي SFERP جي ESMF تحت اعتدال پسند خطري جي درجي جي منصوبي جي طور تي درجه بندي ڪيو ويو آهي. هي ماحولياتي ۽ سماجي انتظام جو منصوبو (ESMP) تيار ڪيو ويو آهي ته جيئن اعتدال پسند خطري جي سطح جي ضرورتن کي پورو ڪري.

ان کان علاوه، ذيلي پروجيڪٽ جي اسڪريننگ چيڪ لسٽ ذريعي ڪئي وئي جيڪا ماحولياتي ۽ سماجي مسئلن کي ڏيکيندي. انفرادي چيڪ لسٽن کي پرڻ لاءِ فيلڊ سروي ڪيا ويا ۽ سروي دوران نوٽ ڪيل ماحولياتي ۽ سماجي خدشن جو خلاصو. تجويز ڪيل پروجيڪٽ جي بحاليءَ جا ڪم مقرر ڪيل RoW جي اندر متوقع آهن. ڪو به عوامي انفراسٽرڪچر يا تجارتي سرگرميون RoW اندر موجود نه آهن. جڏهن ته اڻ سڌي طرح اثرن جو جائزو ورتو ويو آهي 200 ميٽر/656 فوٽ بفر زون جي تجويز ڪيل روڊن تي (100 ميٽر/328 فوٽ هر پاسي کان سينٽرل لائين). بحاليءَ جي ڪمن جي وڻن کي نه پٽيو ويندو ۽ نه وري ٻيهر اٽڻ جي ضرورت پوندي ڇو ته موجوده RoW تجويز ڪيل بحاليءَ جي ڪمن لاءِ استعمال ڪئي ويندي. ذيلي پروجيڪٽ جي علائقن جي ويجهو (500 ميٽرن جي اندر) ڪو به آثار قديمه

وارو ماڳ نه ڏٺو ويو ۽ پيش ڪيل ذيلي پروجيڪٽ جي سائينٽن تي يا ويجهو ڪو به فني ثقافتي وسيلو نه ڏٺو ويو جيڪو شايد تعميراتي سرگرمين کان متاثر ٿي سگهي. تعميراتي علائقي ۾ ڪوبه قبرستان موجود ناهي. ڪيتريون ئي آباديون تجويز ڪيل بحالي جي ڪمن جي ويجهو پر Row کان ٻاهر ڏٺيون ويون. تعميراتي مرحلي دوران، ڪجهه سماجي طور تي حساس رسيپٽرز جهڙوڪ مسجدون، اسڪول، بنيادي صحت يونٽ قبرستان، وغيره اڻ سڌي طرح متاثر ٿي سگهن ٿا پر اهو اثر عارضي ۽ پوئتي موٽڻ وارو آهي جيڪو گهٽ اهميت سان مختصر مدت (گهٽائي جي قدمن کي اپنائڻ سان). تجويز ڪيل ذيلي پروجيڪٽ واري علائقي جي ويجهو ڪو به محفوظ بيلو نه ڏٺو ويو. جيتري حد تائين ذيلي پروجيڪٽ جي ايراضيءَ جو تعلق آهي، انهن پنهي نباتاتي ۽ پوٽن جي ڪنهن به قسم جي خطرناڪ يا خطري واري نسل کي ذيلي پروجيڪٽ جي سائينٽن تان رڪارڊ نه ڪيو ويو آهي.

سڀ ذيلي پروجيڪٽ وارا علائقا گهٽ نقصان واري خطري واري علائقي ۾ اچن ٿا جن ۾ زلزلي جي سرگرمي جا گهٽ چانس آهن. ڪو به ذيلي پروجيڪٽ وارو علائقو وڌيڪ نقصان جي خطري واري علائقي ۾ نه ٿو اچي. اڻڄاتل روڊن تي گاڏين جي ٽرئفڪ مٿي جو اخراج ۽ شور آلودگي پيدا ڪري ٿي، پر اثرات نسبتاَ مقامي آهن. گاڏين جي ٽرئفڪ واري پائپ مان خارج ٿيندڙ مکيه آلودگي جا ذرات، ڪاربن مونو آڪسائيڊ، سلفر ڊاءِ آڪسائيڊ ۽ نائٽروجن آڪسائيڊ آهن. اهي اخراج عام طور تي روڊن جي ڀرسان هوا جي معيار کي متاثر ڪن ٿا. بهرحال، تجويز ڪيل منصوبي جي مداخلت واري علائقي ۾ روڊن تي ٽريفڪ نيشنل هاءِ ويڙ يا پين وڏن روڊن جي پيٽ ۾ گهٽ آهي. گاڏين جي قسمن جي جزن جي شرح مسافر ڪار (%45.89)، بس (%0.63)، ٻه دورا (%6.02)، ٽي ايڪسل (%1.27)، ٽريڪٽر ٽرالي (%3.80)، موٽرسائيڪل / رڪشا (%40.19) ۽ مٺي ٽرڪ (%2.22). مٿاڇري ۽ زميني پاڻيءَ، فضائي هوا ۽ شور جي جاچ تعمير جي شروعات کان اڳ نيڪيڊار پاران-SEPA منظور ٿيل ليٽ ذريعي تعميراتي سپروائيزري ڪنسلٽنٽ (CSC) جي رضامندي سان ڪئي ويندي.

ذيلي پروجيڪٽ وارو علائقو پهراڙي واري علائقي ۾ اچي ٿو ۽ ان ۾ محدود متنوع رھائش آھي، جيڪا ڪجهه قسمن جي جانورن ۽ ٻوٽن جي نسلن کي سھارو ڏئي ٿي.. ننڍڙن ٽنن جي نسلن مان اڃا تائين مليا آھن ڳاڙھا لومڙ ۽ چوھا جيڪي ٻڌايو وڃي ٿو ته اھي ڀرپاسي ۾ رھن ٿا. ذيلي منصوبي جي ايراضي. سانڀ ۽ ٻڪريون پڻ آباد آھن. خنزير جيتوڻيڪ گھٽجي ويا آھن، پر اڃا به گھٽ تعداد ۾ مليا آھن. ضلعي جي آبپاشي علائقن ۾ سڀ کان وڌيڪ عام وڻ ملن ٿا تالھي يا شيشمر (ڊالبرگيا سيسو)، بابل يا گمر عربي (اڪيشيا نيلوٽيڪا)، مولبري (مورس الباء)، نيمر (ميليا ازاديريچ)، ڪونو يا ايتھوپياڻي ٽيڪ (ڪونوڪارپس لانسيفوليس)، سمل يا ريشمي ڪپھ جو وڻ (سالماليا مالاباريڪمر)، سفيدا (يوڪليپٽس ڪيمالڊولنس)، گل موھر (پوئسنيا پلچريما)، سرين يا انڊين اخروت (البيزيا پروسيورا)، املئي يا املئي (تمارنڊس انڊيڪا)، جھنگل جليبي يا پوڊيمر ڪولبوت، چمڪاني يا املتاس (ڪيسيا فسٽولا)، بر يا بنگال انجير (فڪس بينگالينسس)، مصري سيزبانيا يا جنتر (سيسبانيا ايجيپٽيڪا)، ارڇن يا اڇو مروڊا (ترميناليا ارڇونا)، ۽ انڊين توليپ جو وڻ يا پارس پيپل (Thespesia populnea).

ذيلي پروجيڪٽ جي سرگرمين لاءِ ڪا به خانگي زمين حاصل نه ڪئي ويندي. ان کان علاوه، ذيلي پروجيڪٽ جون سرگرميون ڪنهن به اڏاوتن کي نقصان نه پهچائيندو. ڪنهن کي به ٻيهر آباد ڪرڻ جي ضرورت نه پوندي ڇو ته ذيلي پروجيڪٽ جون سرگرميون گھٽ آبادي وارن علائقن ۾ ڪيون وينديون. جيتوڻيڪ سماجي ۽ ماحولياتي اثرات صرف خارجي افرادي قوت جي آمد، غير محفوظ ٿيل رهجي ويل ضايع ڪرڻ، ۽ مزدورن ۽ ڪميونٽي لاءِ پيشه ورانه صحت ۽ حفاظت جي مسئلن جي ڪري پيدا ٿي سگھن ٿا، تنهن ڪري ESMP تيار ڪيو ويو آهي. موجوده ٽريڪ مواد جي نقل و حمل جي قابل آهي، تنهنڪري ڪنهن به سامان کي ترقي ڪرڻ جي ضرورت نه هوندي.. منفي اثر صرف تعميراتي مرحلي دوران متوقع ٿي سگھي ٿو، جيڪو صرف هن تمام مختصر عرصي تائين هلندو. بهرحال، رپورٽ ۾ تجويز ڪيل

گهٽتائي جي قدمن کي تعميراتي مدت دوران نيڪيدار پاران سختي سان يقيني بڻائڻ جي ضرورت پوندي.

متوقع ناڪاري اثرن کي گاڏين ۽ مشينري جي مناسب چڪاس ۽ سار سنڀال ذريعي گهٽائي سگهجي ٿو ته جيئن ختم ٿيل مشن کي گهٽايو وڃي، ڳري سامان لاءِ شور کي ختم ڪرڻ وارا يا مفلر استعمال ڪري ۽ اڻ ڄاتل روڊن کي پاڻي ڏيڻ. تعميراتي ملبي / رهجي ويل فضول جي خراب اثرن تي ضابطو مناسب سنڀالڻ ۽ فوري طور تي هٽائڻ سان. فعال تعميراتي سائيت تي تيل جي فضول کي مناسب اسٽوريج ۽ هٽ ڪرڻ ۽ گندي پاڻي جي علاج ذريعي پاڻي جي آلودگي تي ڪنٽرول. سينٽري اسٽوريج ذريعي سالڊ ويسٽ جو ڪنٽرول ۽ صفائي جي نيڪال لاءِ بار بار گڏ ڪرڻ.

پيشه ورانه صحت ۽ حفاظت کي يقيني بڻايو ويندو مسلسل معائنن جي ذريعي بيمارين ۽ حادثن کي روڪڻ لاءِ، مزدورن ۽ برادريءَ ۾ شعور اجاگر ڪرڻ، صفائي جي قدمن، COVID-19، مواصلاتي بيمارين جي انتظام ۽ نگراني ۽ ايمرجنسي جواب ۽ بچاءُ جا طريقا، مناسب صفائي جي سهولتن جي فراهمي، پيئڻ جو پاڻي، ۽ مزدورن لاءِ ڪچري جا ٽولا.

ماحولياتي ۽ سماجي (E&S) مانيٽرنگ سنڌ انوائرمينٽل پروٽيڪشن ايڪٽ 2014، SFERP جي ESMF، SFERP ۽ اسٽيڪ هولڊر اينگيڄمينٽ پلان (SEP) لاءِ تيار ڪيل ليبر مئنيجمينٽ پروسيجرز جي مطابق ڪئي ويندي ته جيئن گهٽتائي جي منصوبن تي باقاعدي ۽ مؤثر طريقي سان عمل ڪيو وڃي. اهو ٽن سطحن تي ڪيو ويندو. پروجيڪٽ امپليمينٽيشن يونٽ (PIU) جي سطح تي، ماحوليات ۽ سماجي ماهر حفاظت جي نگراني ڪندا ته يقيني بڻائڻ لاءِ ته گهٽتائي جي منصوبن تي اثرانداز عمل ڪيو پيو وڃي ۽ باقاعده فيلڊ جا دورا ڪندا. فيلڊ سطح تي، تعميراتي نگراني صلاحڪار (سي ايس سي) جو لاڳاپيل عملو وڌيڪ

بار بار حفاظت جي نگراني ڪندو. نئين سطح تي، تعميراتي نيڪيدار جي E&S (CC) ٿيم مهينا، نه ماهي ۽ ٻه سالي رپورٽون لاڳو ڪندي ۽ تيار ڪندي.

SFERP پروجيڪٽ کي لاڳو ڪرڻ جي مجموعي ذميواري ۽ موجوده ESMP PIU تي منحصر آهي، پراجيڪٽ ڊائريڪٽر جي سربراهي ۾ PIU E&S. ٿيم جي مدد سان آهي PIU. پڻ سي ايس سي کي شامل ڪيو آهي، تعميراتي نگراني لاءِ ذميوار. ان مقصد لاءِ تعميراتي ٿيڪن ۾ مناسب شقون شامل ڪيون وينديون.

جي قيمت رپيا. ESMP 7,790,000 -/ جي عمل درآمد لاءِ مختصر ڪيل بجيٽ آهي (هڪ سال جي تخميني لاءِ) جنهن ۾ شڪايت ريڊريس ميڪنزم (GRM) هلندڙ ۽ عام ڪميونٽي جي مدد جون ضرورتون شامل آهن. هي ESMP بل ۽ بل آف ڪوانٽيٽيز (BOQ) ۾ هڪ عارضي رقم جي طور تي شامل ڪيو ويو آهي ESMP. جي نفاذ ۾ CC، CSC ۽ PIU کان ان پٽ شامل آهن CC. بنيادي طور تي ESMP ۾ تجويز ڪيل تخفيف جي قدمن تي عمل درآمد کي يقيني بڻائڻ جو ذميوار هوندو، جيڪي معاهدي جي دستاويزن جو حصو هوندا. ان ڪري، BOQs ۾ ماحولياتي گهٽتائي جي خرچن کي الڳ سر جي طور تي قرار ڏيڻ واري دستاويزن ۾ لازمي قرار ڏنو ويندو.

بهر حال، جيڪڏهن CC ESMP جي عمل درآمد ۽ رپورٽنگ جي صحيح طريقي سان تعميل ڪرڻ ۾ ناڪام ٿئي ٿي، ته حامي معاهدي جي شرطن جي تعميل کي لاڳو ڪندو، بشمول ESMP جي پيروي ڪرڻ. ESMP تي عمل درآمد جي سرگرمين کي آسانيءَ سان انجام ڏيڻ لاءِ سفارش ڪئي وئي آهي ته EMP عمل درآمد سان لاڳاپيل سڀئي بل / ادائگيون CSC Env ۽ سماجي ماهرن پاران منظور/تصديق ڪيون وينديون. ESMP عمل درآمد جي قيمت ڪٽجي ويندي عبوري ادائگي جي سرٽيفڪيٽن (IPC) مان جيستائين تعميل نه ڪئي وڃي.